

اعتبار سنجی شخصیت و روایات حسن بن محبوب

چکیده محتوایی

بیان مدعا (حجت الاسلام غفوری):

حسن بن محبوب، شخصیتی است که رجالیان و محدثان بر وثاقتش اتفاق نظر دارند. و به مرتبه‌ی اصحاب اجماعی رسیده است. لقب او زَرَاد یا سَرَاد است به معنای زره ساز، که یادگار پیشه‌ی جدّ اعلایش، وهب، بوده است. نویسنده اظهار داشته است که برخی از قدماء درباره او اظهار تردید کرده اند (کان لبعض القدماء کلام فیه و دغدغه)، و اما در مقابل کسانی هستند که آن تردیدها را رد کرده و از امانت‌داری او دفاع کردند نویسنده گرامی بر امانت‌داری او تأکید دارد، و از قابل اعتماد بودن مراسیل او مضافاً بر مسانیدش دفاع می‌کند، اما در عین حال روایات او از نظر سندی و متن و قابل درنگ و تأمل است و نباید به راحتی از کنار آنها رد شد اشکال بر روایات حسن ابن محبوب از حیث سندی روایت از کسانی که آنها را درک نکرده است.

نظیر ابو حمزه ثمالی و محمد ابن اسحاق مننی و عبید الله ابن علی ابن شعبه حلبی روایت از ضعاف مانند داود ابن کثیر رقی از حیث متنی ظاهر امر این است که در روایات حسن ابن محبوب از حیث نص و متن روایت اشکالاتی غیر قابل انکار وجود دارد و آن تلفیق و ترکیب روایات با هم، و دیگری نقل به معنی کردن است.

ناقد اول (حجت الاسلام فرهمندیان):

به لحاظ شخصیت شناسی، تتبع خوب و مناسبی از شخصیت حسن بن محبوب انجام شده است؛ موضوع نو در خصوص اعتبار سنجی حسن بن محبوب بطور مستقل صورت نگرفته است؛ سیر منظم و قلم روان از خصوصیات این مقاله است؛ عدم تطابق عنوان و محتوای مقاله وجود دارد (توازن محتوا وجود ندارد)؛ در بحث ضرورت موضوع باید چالش تبیین می‌شد؛ در بخش اهداف هم به خوبی تبیین نشده و از آن جهت که باید ضرورت و مشکل را تبیین میکرد؛ اساتید و شاگردان می‌بایست معرفی می‌شدند که صورت نگرفته است؛ مراد از غلو کبری و صغری چیست؟! مشکلات نصر بن صباح باید تبیین می‌شد؛ تأمل و درنگ باید تنها در روایات مشکل دار صورت بگیرد.

ناقد دوم (حجت الاسلام عباسی):

آمارهای عددی دقیق نیستند و می‌توان از نرم افزارها و منابع بروزی که وجود دارد که آمارها را بخوبی ارائه داده اند استفاده کرد؛ عنوان کتاب المشیخه منصرف به کتاب ابن محبوب است نه اینکه تنها عنوان مربوط به کتاب ایشان است؛ نقل حسن بن محبوب از ابن ابی عمیر محکم نیست و نمی‌توان آن را ملاک قرار داد؛ در این مقاله به تصحیف پرداخته نشده است و جا دارد به آن پرداخته شود؛ آقای نجاشی حسن بن محبوب را بعنوان یکی از مداخل پذیرفته است؛ ابن قتیبه و پرداختن به آن خروج از بحث است؛ روایت از ابو حمزه نباید ملاک قضاوت واقع شود؛ موضوع ضبط و وثاقت در شیعه به معنای وثاقت است بر خلاف مذهب اهل سنت؛ با یک سند مشکل دارد نباید مورد قضاوت قرار بگیرد؛ داوود رقی و ضعیف شمردن آن قابل تأمل و درنگ است؛ تمییز بین روایات فقهی و تفسیری تنها با رویکرد فقهی است و این یک جانبه گرایانه است؛ ابن کوره از طبقه اساتید کلینی است و حسن بن محبوب دو طبقه قبل تر است.